

СТАНОВИЩЕ

От

Доц. д-р Антония Руменова Кишева, д.м.

Първа Катедра по Вътрешни болести, УС по Кардиология,

Факултет Медицина, Медицински Университет „Проф. д-р Параскев Стоянов”, Варна

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „Доктор” в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4 „Обществено здраве”, докторска програма „Управление на здравните грижи”

На Мария Младенова Георгиева, Катедра „Здравни грижи“, Факултет „Обществено здравеопазване“, Медицински университет Варна

Тема на дисертацията: „Здравно благополучие и психологическа подкрепа при пациенти със сърдечна недостатъчност“

Научен ръководител – проф. Силвия Борисова Димитрова, д.оз.н.

Със заповед № Р-109-38/25.01.2023г. на Ректора на Медицински Университет – Варна съм избрана за член на научното жури и след негово първо заседание съм определена да изготвя становище за горепосочения дисертационен труд. Представените документи са в съответствие с изискванията на ЗРАС в република България и правилниците на МОН и МУ- Варна за неговото приложение.

1. Биографични данни и професионално развитие

Мария Младенова Георгиева придобива ОКС Бакалавър по „Здравни грижи“ в Медицински университет – Варна през 2008 г. и магистърска степен по „Управление на здравни грижи“ в същия университет през 2010г. Професионалният път на Мария Георгиева започва през м.01.2009г. в отделение по неврология на МБАЛ „Луковит“ като мед. сестра, където работи до м.02.2020г. От м.02.2010г. до 04.2011г. е назначена в Интензивна кардиологична клиника при УМБАЛ „Св. Марина“ – гр. Варна. Продължава развитието си във II Клиника по кардиология – неинвазивна, където работи

първоначално като редова мед. сестра от 04.2011 до 01.2017г., а от 01.2017г. до момента е старша медицинска сестра на клиниката.

От 09.2017г. до момента Мария Георгиева работи като хоноруван преподавател по практика към катедра „Здравни грижи“ на МУ – Варна.

Основните научни интереси на Мария Георгиева са в областта на Сърдечната недостатъчност. След положен изпит в Институт по сърдечни болести в Университетска болница в гр. Вроцлав, Полша получава сертификат за придобита квалификация в тази област.

Владее английски език.

Членува в Българска асоциация на професионалистите по здравни грижи и Association of cardiovascular nursing and allied professions.

2. Актуалност на проблема

Сърдечната недостатъчност (СН) е социално значимо заболяване с нарастващо значение в световен мащаб предвид застаряването на населението и подобреното лечение на сърдечно-съдовите заболявания, водещо до повишена преживяемост. СН е водеща причина за заболяемост, смъртност, инвалидизация и влошено качество на живот. Разходите, свързани с диагностиката и лечението на заболяването натоварват здравните системи.

Болните със СН имат редица соматични и психологични коморбидности, които определят прогнозата и имат значение за лечението. Редовното проследяване на пациентите дава възможност за актуализиране на терапията, оценка на придружаващите заболявания, намаляване на рехоспитализациите и оптимизиране на прогнозата.

В редица европейски страни функционират специализирани клиники за СН, в които са разработени различни модели за сестринска грижа.

В България няма обособени структури за оказване на сестринска грижа при болни със СН. Проблемът е особено актуален за страната, т.к. сърдечно-съдовите заболявания са водеща причина за заболяемост и смъртност. Включването на медицинските сестри в проследяването, наблюдението и обучението на болните е иновативен подход за теоретично и практическо развитие на професионалистите по здравни грижи с възможност за специализация и сертифициране.

Тези въпроси насочват научните търсения на Мария Георгиева в посока на тяхното изясняване. Предвид клиничната значимост на сърдечната недостатъчност, безспорно има нужда да се оцени ролята на медицинската сестра в управлението на заболяването и грижата за пациентите.

3. Структура на дисертационния труд

Дисертационният труд на Мария Георгиева е оформен според изискванията. Той съдържа 164 страници и е онагледен с 36 фигури, 10 таблици и 2 схеми + 34 страници с включени 7 приложения. Структуриран е добре и съдържа основните части: въведение, литературен обзор, цел, задачи и работни хипотези, материал и методика, резултати и обсъждане, предизвикателства в сестринската практика при управление на сърдечната недостатъчност, изводи, предложения и приноси на научния труд, публикации, свързани с темата на дисертационния труд, библиография и приложения.

Литературният обзор е написан на 48 страници. Той е изчерпателен и задълбочено изследва класифицирането на СН според различни характеристики. Представени са актуални епидемиологични данни. Описани са рисковите фактори, предразполагащи към СН, клиничната изява и прогнозата на пациентите. Разгледано е значението на хоспитализациите и рехоспитализациите за СН. Обърнато е внимание на качеството на живот на пациентите, тревожността и депресията като коморбидности. Отделено е място на признаците и симптомите на влошаване на СН. Споделен е международният опит в клиниките по сърдечна недостатъчност, ръководени от сестра.

На база на направения литературен обзор Мария Георгиева синтезира каква роля може да изпълнява медицинската сестра в амбулаторния контрол и наблюдение на пациентите със СН.

Основната **цел** на научната работа е ясно дефинирана: Да се подобри благополучието и качеството на живот при пациенти със сърдечна недостатъчност, чрез прилагане на Модел за амбулаторна сестринска грижа. Поставени са 9 конкретни **задачи**, пряко свързани с постигането на поставената цел. Формулирани са 3 работни хипотези.

Разделът „**Материал и методика**“ е представен на 15 страници.

Проспективно са изследвани 72 лица. Посочени са критериите за включване и изключване. Включени са две групи - група А - пациенти със СН, при които основен организатор на наблюдението е мед. сестра (М.Г.) и група Б, при които основен фактор при подбора, включването и оценяването на болните със СН е лекар-кардиолог, а ролята на медицинската сестра е подпомагача. Описани са стъпките на научното изследване. Подробно са представени използваните методи, въпросници и начините за анализ на получените резултати.

В трета глава са дефинирани резултатите от наблюдението и е направено задълбочено обсъждане. Предоставен е сравнителен анализ на пациентите според изследваните показатели. Анализирани са безопасността на наблюдение от медицинската сестра, оценката на качеството на живот с използваните въпросници и оценката на състоянието на пациентите, спазващи указания за физическа активност и диета. Представена е теоретична и статистическа обработка на емпиричните данни.

Специална глава е отделена на възможностите за участие на специалистите по здравни грижи управлението на СН и предизвикателствата в сестринската практика.

Формулирани са 13 **извода**, които обобщават представените резултати. Отправени са 3 **предложения** за насочено обучение, промяна в нормативните документи и разработване на модели за участие на медицинските сестри в грижата за пациентите със СН.

Научните **приноси** са с теоретико-познавателен и практико-приложен характер. Направен е систематичен преглед на епидемиологията на СН. За първи път е проучено и анализирано управлението на кардиологичната грижа и е поставено началото на теоретичното и клинично сестринство в областта на кардиологичната практика. Поставени са научни основи в сестринската практика при оказване на дейности и грижи при пациенти със СН, което би довело до разширяване на теоретичните и практически познания на професионалистите по здравни грижи. Разработена е собствена методика за наблюдение и оценка на състоянието на пациентите и е разработен модел за организация на сестринска кардиологична грижа в амбулаторни условия. Разработени са Насоки за грижа при пациенти със СН, които оптимизират процесите в кардиологичните здравни грижи и Чек-лист за контрол на СН, който предоставя информация за поведението на пациента при спазването на условията за живот със СН. За първи път в страната е изграден кабинет за проследяване на пациенти със СН, ръководен от медицинска сестра. Разработен е и е внедрен в практиката първи по рода си комплексен, целенасочен и задълбочен кардиологичен модел за грижа при пациенти със СН в амбулаторен кабинет.

Очертана е ролята и значимостта на медицинската сестра по СН, като основен двигател в мултидисциплинарен екип. Дефинирани са факторите, благоприятстващи за прогресията на сърдечна недостатъчност при конкретен болен.

Библиографията включва 209 литературни източника, от които 31 на кирилица и 178 на латиница.

Във връзка с дисертационния труд са представени 4 **публикации**. **Докторантката е участвала в научни събития във връзка с темата с 4 доклада и 1 постер**. Работата по докторантурата е свързана с проект по фонд „Наука“ – „Подобряване на благополучието и качеството на живот при пациенти със сърдечна недостатъчност“.

4. Заключение

Дисертационният труд на Мария Георгиева засяга актуален диагностичен и терапевтичен проблем в областта на кардиологията. Проучени са достатъчен брой пациенти. Представените по-горе факти показват, че той има оригинален характер и кореспондира с поставените цел и задачи.

Дисертационният труд отговаря на изискванията за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“, залегнали в ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав в МУ – Варна.

Давам уверено своята положителна оценка и препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да бъде присъдена на Мария Младенова Георгиева научната степен „Доктор“ по научна специалност „Управление на здравните грижи“.

04.04.2023г.

Гр. Варна

.....
доц. д-р Антония Кишева, д.м./